

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Danió Orkár*
Cím: *Ujpesti élelmiszer diktatura*
II. részlet
Forrás: *Magyarország*
Bp. 1916. X. 20.
(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Oszályozás	
Tárgy	381.631
Hely	
Idő	" 1916"
Személy	

Az újpesti élelmiszer-diktatura

A polgármester és a kereskedők — Megvont árusítási engedély — Reggeli szemle az újpesti piacon

II.

(Saját tudósítónktól.) Reggeli félét, a ködös esőben még alighogy kibontakoztak az újpesti városháza körvonalai. A portást a polgármester felől kérdezzük: mit csinál Újpest élelmiszer diktátora?

— Kérem, már hajnali öt órakor kiment a piacra.

Kevéssel utóbb már nyitják a boltokat. A kereskedőktől hallom, hogy panaszos memorandumban fordultak Pest vármegye alispánjához a polgármester ellen. Azt mondják, hogy amikor a polgármester maga a hentes, a pék, a fűszeres, a kofa, a lisztos, a cukros, akkor a kereskedőktől elvonja a hasznot, hát ez nem járja.

Közben a városháza melletti piactérre megyünk. Tizenkét asztalon tizenkét asszony árulja a községi kenyeret. A polgármester ugyanis minden lisztet a város részére rekvirált. Ő rendelkezik a liszt fölött. A pékek és a kereskedők összekülönböztek, a pékek nem

akartak szállítani kilónkénti 49 fillérért a kereskedőknek kenyeret. Most az a helyzet, hogy a lisztet a pékek a várostól kapják s a kenyeret a városnak kötelesek szállítani. És nem 49 fillérért, de 48-ért. A város adja továbbárusításra a kenyeret s így tizenkét piaci kenyérárusítást is ő lát el. A kenyérárusítók között azonban nagy a zenge-zunga, zajlanak, mint a darazsak.

— No, de illent, kérem! Hármonktól elveszi a polgármester az árusítási engedélyt s nem ad kenyeret!

Pár perc múlva, hogy Miklós Antal dr. polgármesterrel, a teljes hatalmu élelmiszerdiktátorral összetalálkozom, amint ígérte volt, a városházán, említem a kenyéres asszonyok panaszát.

— Az történt, — feleli — hogy minden alkalommal ellenére már a jövő heti kenyérjegyek ellenében szolgáltatott ki kenyeret. Így nem tarthatok rendet, tehát büntetnem kell. És már az első jelenségnél büntetnem kell, kü-

lönben minden intézkedés hiábavaló volna. Magam láttam, hogy már a jövőheti kenyércédulákra adtak kenyeret, így tudja, hogy megy így a kenyér?

De nemcsak a kenyér fölött rendelkezik a város, hanem a burgonya fölött is. A város adja a kereskedőknek továbbárusítás végett s a város tart városi alkalmazottakat, mint elárusítókat, a piacon. Kilenc garmada burgonyát látunk, mindenütt a vevők serege.

— Mindenki kapott? — kérdezi a polgármester.

— Kaptunk, tegnap is, tegnapelőtt is, — felelik kórusban az asszonyok.

Mindenki elégedett, ám a diktátor egyéb tekintetekből is szemügyre veszi a krumpli-garmadát. Lapátoltatja s boszankodva konstatálja: a burgonya harminc percentje oly éretlen és oly apró, hogy csakis takarmányburgonyának volna használható. Még ma irni kell, — intézkedik a városi alkalmazottak között — hogy a burgonyaközpont rendes burgonyát küldjön. Hisz amellet, hogy jelentékeny része apró, még szemetes is; csupa homok és csupa sár.

— Tud ön arról, — kérdezzük — hogy a pestimegyei alispánhoz panaszt tettek ön ellen a kereskedők?

— Az eszlélkre elkészültem: hisz a közvetítő kereskedelmet fájdalmasan érintetik az én intézkedéseim. Az a bajuk, hogy minden élelmiszer, mely Ujpestre jön, az én kezemen s nem az övéken megy keresztül. Ezzel aztán vége annak az állapotnak, hogy az áru nyolctíz közvetítő kezén ment keresztül, amíg a fogyasztókhoz jutott, már pedig az ilyen kereskedelem a köz érdekei ellen való. Kérem, Ujpesten az ideirányított árut eladták anélkül, hogy Ujpestet csak érintette volna is az áru. Vagy ami szintén lehetetlen helyzet volt, egyes kereskedők csakis a törzspublikumukat szolgálták ki például liszttel, de ezt is csak úgy adták, ha a vevő egyszersmind vitt tőlük másfél kiló lekvárt, vagy három doboz Frankkávét. Ennek is vége szakadt. A lisztet a város méri ki a maga helyiségeiben s az a kereskedő, aki szintén kap lisztet elárúsításra, más árut nem oktrojálhat vevőjére.

Esőben érünk az Árpád-utca 90. szám alá. Magánbáz, de a tulajdonosa szívesen engedett át a lisztkimérés céljaira egy bolt-helyiséget. Az ajtó előtt esőben állanak öreg asszonyok. A polgármester indulatba jön.

— Micsoda dolog ez, kint az esőn várakoztatni a közönséget? Tessék beengedni őket száraz helyre, fedél alá.

Bent aztán kezdődik a lisztkimérés a tészta-liszt, a főzőliszt és a kenyérliszt olyan elosztási arányban, mint a fővárosban. Mindenki egy heti szükségletét kapja meg. Ebben a helyiségben három nap alatt naponként ötven zsák lisztet mértek ki.

A Király-utca 3. szám alatt, az állami elemi iskola egyik utcai helyiségében van a központi kimérés s egyszersmint raktár. Tizenkét vagon lisztet szerzett ide a diktátor s az ő megbízásából az egyes elárúsító helyek közötti szétosztást László Endre, nyugalmazott fővárosi segédhivatali főigazgató intézi. A helyiség alatt óriás páncél: zöldség és burgonya elhelyezése igen alkalmas hely. A polgármester már tárgyal is zöldségesekkel, hogy a téli szükséglet ellátására a helységek mentül előbb

megteljenek. Az István-ut 1. szám alatt külön helyiség áll berendezve: ide jönnek azok, akik a többi helyiséget elfoglaltságuk miatt napközben nem tudták fölkeresni. Itt este is adnak lisztet. A Lóvi-utcában szintén egy lisztkimérő helyiség. Hogy ideérünk, kibillen az ajtón egy sápadt munkásasszony:

— Még azt mondta, hogy ne járjon a szám! Igy gorombáskodnak az emberrel.

A következő pillanatban már bent áll a helyiség közepén a polgármester.

— Ki gorombáskodott azzal az asszonnyal, aki most kiment?

Néma csend, az esetnek nincs gazdája, csak egy szerény hang jegyzi meg, hogy a közönség nem tartja be a rendet s vannak ingerült feleselők is.

— Én pedig figyelmeztetem önöket, — mondta a polgármester, — hogy jól bánjanak a közönséggel, azért vannak itt!

Egy másik lisztimérőhelyiség mögött tejkimérő. De csak a gyermekeknek jut tej: egy liter fejenként. Mondják, hogy a mennyiség megnövekszik, mert egy másik tejgazdasággal éppen a napokban állapodott meg újabb tíz hektoliter tejre a polgármester.

Tegnap sertéseket vágatott. Huszonegy levágott sertést átengedett a Wolfner-féle bűrielszerezési gyár tizennégyezer munkásának zsír- és fűszerezésére. A többi két hentesüzletben, a Medved Miklósban és Winkler Nándorban mérték ki és hogy az aprópénzhiány miatt ne késedelmeskedjék a kiszolgálás, a következő árban és adagokban: 2 személyre 21 deka = 2 korona; 3-4 személyre 42 deka

= 4 korona; 5-6 személyre 63 deka = 6 korona; 7-8-9 személyre 84 deka = 8 korona; 10 személyre 105 deka = 10 korona.

A Medved Miklós né üzetében fölfedezi, hogy az egyik asszony zsírszalonnáján van egy kis hus.

— Vágja le kérem s adjon helyette zsírt.

A másik üzetben a már elkészített szalonnadolgokat újból megméri: meg van-e a rendes sulyuk.

— És — kérdezzük, — hogyan gondoskodik a sertésszűrésletről?

— Amig felállítom a sertéshizlalót, megbizottaim járják a vidéket és sertéseket vásárolnak Ujpest részére. A Dunán tülről jelentik, hogy ott két vaggonnal éppen most vásároltak. Persze, szükséges még a földművelésügyi miniszterium hozzájárulása, hogy elszállíthassák.

Jövünk a hentesüzletből, a kint állóknak megmondja:

— A vágóhídon marhat vágattam. Az elejehus öt korona, a hátsó rész hat korona.

— És — kérdezzük, — meddig csinálja ezt a nagy felelősséggel járó munkát?

— Addig, míg rendes viszonyok közé zökkenünk, mert így vinni végig, éppen a felelőség nagy sulyánál fogva, egyes embernek igen bajos. Hanem majd azt csináljuk, amit a miskolci polgármester s amit minden városnak már régen meg kellett volna csinálnia: városi élelmiszer-részvénytársaságot, vagy ehhez hasonlót. Teljes ellenőrzéssel, de egyszersmind teljes szabad kézzel. Miskolcon nincs inség, van ott minden, mert a városi élelmiszerbeszerzési társaság mindenről gondoskodik. Az intézmény városi s még sem függ az intézkedés dolgában a sok közbenső fórumtól: tanácsuléstól, közgyűléstől és vármegyétől.

Damó Oszkár.